

ACC. N:R M. 16505: 1-27.

Landskap: *Skåne*

Upptecknare: *Karin Sidelius*

Härad: *Färvestad*

Berättare: *Gerda Lindgren*

Socken: *Limmis ö. Ö. Nöbbelöv*
(Bromsten)

Berättarens yrke: *lär*

Uppteckningsår: *1966*

Född år *1891* i *Bromsten Limmis ö.*
Ö. Nöbbelöv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Uppteckning av efter privat fr. lista om
huvudsakl. utdrag av
fr. lista LMF 126
s. 1-27.

När jag väkte upp, var vi tre
barn hemma. Om vintern
var vi alltid två till, för då
kom mina bröder, som var
sjömän, hem.

Min mor var fiskarkonst
och bjärpte till när båtarna
kom i land, och det gjorde
jag också, tills jag var fem-
ton år. Vi stod upp klackar
och men två och nätterna
ibland för att gå ut och
plocka sillen ut garna.
Och så gick vi bjärpa till
med att brä ut näsen till
bakk. Det här var sommar-
fiske.

På hösten satte sig garna

ut som eftermiddagen och
sogs för natten. Lilla kalla-
de väskan och packade se-
dan in. Vi kunde inte
fiska, det gjorde man om
en, som bjöd den.

Man köpte, spann och
stekte skumpor, och så
lagade man maten. Han
synte boken till mina brö-
der för hand.

Den vinsten var det kock-
fiske, och då fick både man
och barn sitta upp klockan
fyra, för att sticka och klä-
fa fiskarna.

Ibland bjöds man om
vi barn till med bröden

grå lundar. Vi gav oss i väg
hockan fyra grå manna
efter det vi polkat vilken
en närmare var kunde gå
till fästet ända till Viarp.

Vi hann hade lika mycket
betalt som de andra, en
en femtio kronor. Detta
var under beklidan.

Den 30 december 1904
blev det en väldigt snö-
storm i Rönneby, nyårs-
stormen kallades den. På
kvällen var det mörkt
och varmt väder, och på
natten bröt det ut. Vi gick
i natten till midjans lund
i huset, och måste vi gå

ut. Vi fick vara ett par da-
gar i huset snart. När
någgonna komde in sa far:
"Var ju det min". Vi
fick vara tjugo år kvar
i hjärn och den härst. -
Min far var stolt; han ville
aldrig ha någon kredit.
Huset byggdes upp igen.
När far dog sålde man
huset till Betel för hundra
kronor. Detta var 1919 men
1920.

Det hände inget skad-
gärd till huset, utan en
liten bit, där man satte
blommar.

Vi bodde fem gånger sommar-

na om spå för vinnarna
i huset.

Det fanns inget riktigt
hök, utan vi hade en ap-
pen skuren med "illan".
Där stod en träskittes för
en kupa. Vi hade inget
träskittes. Det var en-
glen i det så kallade höket.
Skatten sagades om för m-
taljören i rummet.

Vi hade två rum om
en liten kammar med
jordgula, där jag vill min-
nas att jag hade sina nätt.

Vi sa skan, den yttre
skan om bakhuset. Vi
annade med skan.

I den yttersta stuan hade
barnen sina sopplattor på
bänken; på vintern
låg de båda brödskena, sam-
man sjumän, där.

Vi stod inne i stuan
och kläddes hvar anna,
och som skeddade man all-
tid trögslutet yttre. Han
var så menlig av sig, som
det luktade för av fisker.

Gästerna sågs snart i stuan.
Vi hade inget särskilt fir-
num, fickan efter återupp-
byggandet. Då hade vi
bänkgardinen i det fjärde
rummet.

I stuan hade jag mitt

doktors. Jag gjorde själv
målningarna av träbitar.

Vi låg två och två i
var sin säng. Min två äldriga
bror och jag delade säng
tills jag var femton år och
han ut och fick plats. Jag
hade följakt ha plats ett
par gånger före, men jag
var så mörk, så jag
gick hem igen.

Spädbarnen låg i vagn.
Nedan var klädd, stod
han och gungade vagnen.

Vi fick två klänningar
om året, en sommar-
och en vinterklänning. Vi
hade träskor. Min bror och

jag, som hade kammen på
mina kinder, annande sam-
ma sken.

Vi var nio da med bo-
staden; det var så bra
som det var. Men när
skulle ha haft en hälsopis

Det var svårare att få
så rätt, att det var skuggat
När det var riktigt fint
och skönt, låg kassat-
farna i huset på golvet i
sken. Vi satte in blom-
mar och så.

Vi hade en så kallad
hårlugrobänk. Det var där
vi låg, klätt och jag. På
fanns ett tunt band, mitt
8

dotterdöps, blockan, där nam
så varken, om stalan i
stuan. I den yngre stuan
fanns en saffa, som man
dug ut, där två hundra lig-
ga, ett par stant, ganska
långt om brett bord och
en påsmålad skänk. I den
när stuan hade vi en da-
laklocka och så. Många i
Brastvik hade dalaklockor.
Där hade vi också en
hinkhylla, som kallades
favelst. Över hinkhyllan
fanns en påcka, som vi
kallade det frä, där vi
förhade hova.

Vi hade mtaujös och

kabelugr. På kabelugr
fanns det tre bildar. Jag
kommer ihåg, att en av
den förstärkte den bann-
häftige samantem, som
drog upp vatten in en
buren. Det var alltid bil-
dar på kabelugrarna. De
var iingjarna.

Vi stadda med stenkul
en pirman. Det var inte
helt på den tiden. Far
häng vedan, som var också
ibland, det brustde på,
men som hade tid. Man
kan se vedan, som vi med

Vi hade fotografier
det var i ingenting annat

gå i den tiden. I Simrishamn
blev det nog inte elektriskt
förrän 1920. Jag vet inte,
när det blev i Båstad.
Man hade en hänglampor
över bordet.

Vi drog upp vatten ur
en brunn. Den låg inte
så långt från köksdörren.
Man gick mest och träm-
lade, för vi varade inte
dena upp och så bruckade
vi alltid tappra spårmen.

Vi hade svarta jäms-
grytor att baka maten i.
I stället för kitchnaren
hade vi en så kallad drif-
fakug, och stekade kött

där med många. Det var
ett väldigt arbete.

När han var stappad,
användes ett brett, som
stucko man i fannan, och
så stappades med tunnarna.

För att damm ut samma
fat, och det hände att som-
gjorde det för de ställen
där vi var och tog upp
brett, men vi hade alltid
fannan. Maten ätes upp
i luget.

Kaffet mades för honom,
och så behövdes det god
pumpor och god kaffe bland.
Man burrade kugltor med
den kulan han använde

att mala smap med. Han
ville inte mala klyftarna
frå haffarna, som som-
liga gjorde. Det tog ju smak.

Vi sågade ut fläck och
hade soppa. Vi stekte
aldrig. Jag hade aldrig om-
köt en stek färre än jag kom
till stän som fruktning.
Mina bröder skit sjäglare
frå vinsten och den haka-
des det soppa från. Vi kö-
kade aldrig någonting. Vi
hade en gris som ät.

Men hade linor. De
fick hem i läden. Och vi
hade hem hushållslyst.
Jag, husk var flundra sal-

fasto nu. Vi hade bara en
gran här. Men brukade ha
ha äggkaka. Vi fick aldrig
äggan som de var utom
då gick, då vi fick två
var.

Den sällaste maten för-
varades i händer i ett sall-
kar. I händer hade vi också
gostais. Den köptes i berto-
liveris.

Efter det att lantbrukar-
na tagit upp gästaisen,
gick vi igång om bakka upp
sällan gästais, som inte
kommit med. Vi kunde
bakka upp flera säckar.
Det var allmänt all man

gjorde så. Vi plockade
och så ut, som vi hade till
händer.

På vintern var det så
att få maten att hålla till.
Vi kunde få en skiva gult
bröd med socker grä. Smör-
gas med salt kallade vi
för ugglaka fittmadan.
På sommaren gick det
ingen nåd grä åt, det var
de härliga vinsterna, som
var bekymmersamma.
Det fanns ju ingen hjälp
att få.

Vintern var det var gäst
gift.

Men arbetade grä Ljå-

strands handitari rista ti-
den för brude, och gick
någon dag mellan Brante-
vik och Linnishamn.

Vi drack kaffe på morgnar-
na. Det kunde inte bli några
bestämda matider; vi fick
äta, när far kom från sjön.
Vi åt middag på kvällen,
och då blev det mycket fisk.

Ibland behöfde man smittor-
oppa. På kvällen åt vi
alltid tillsammans. Vi åt i
stuart. Vi satt inte i någon
röskild vedning, men far
hade sin bestämda plats.

Vi satt tillsammans. Barm-
fick prata under måliderna

Vi hade en så smån som här
far.

Vi hade också också,
när vi, åt. När man hade
gjort i ordning, lå' han för
en annan idel och satte
en blomma för.

I baret i yttersta skän-
län brestickert; i skänken
hade vi sallinar och karp-
par. Vi hade bara en upp-
rättning gravlin.

Jag har minnas, att man
och far hade främmande
ibland. När vi var små,
hade vi föteldagkalas.
Då höjde man ett minne-
bild, en skynna och en små

bröd. Vi gav varandra alltid
ett festschakt i följelovdags-
pörsent.

Gästerna bjöds mest på
kaffe och kakor, inte hem-
bakade, för man hade ju
ingen ugn. Ibland dansa-
de man. Det var nästan,
som spelade anordigt
dragspel. - Spelkaka hade
vi aldrig.

Man bakade bara ett par
gångar om året. Annars
bjöds vi bröd, mest sprat,
utan att man riktigt ville
fröja.

Enda gången vi såg en
juniormän var på middag
18

marafloss, då vi gick till
Linnis och köpte det.

Vi hade aldrig någon
julkam. Det var inte så
många, som hade det. Vi
brukade titta in genom
fönstren på Missionen
och den granen, som stod
där. Det fanns inga
gullar heller, vilket var
så. Och inga julkappar
mer än att vi got mer.

Man byggde husen.
Jag kan inte säga, hur
ofta man gjorde det. Det
var, när det gick till.

För såp var sammant.
Det var, när man fick

med bluingarna. På vintern
hade han inte pengarna till
skola.

Den mat han skulle ha
med sig för sin hustru han
afstod själv i stället. Den ti-
den man inte gick till
skola var plockade ris, gick
Albert om jag dit varje
dag med mat. De lagade
man kappan om så.

Vi hade inte maträck
med oss till skolan; vi
bätte så nära.

Man använde strömmattor.
Vänt bätte han upp i den
innesta skolan, men den
dag upp på plats, så han fick

or till att bli färdig.

Det var för det hela ta-
get man, som fortsatte oss.
Han var aldrig nägot. Tilland
fick vi en ängel av man,
aldrig av far. Jag fick
minnelse därifrån att jag tiggade
skrivningar till kassan.
Vår far var full, brukade
han ge oss skrivningar.

Förlossningen skedde
hemma, och då fick vi en
till andra hus. En gammal
barnmorska kom. De skulle
ligga en vecka där, det
var förskrivet. De skulle
alltid ha en kopp starkt
kaffe efter förlossningen,

för att blodet skulle komma
i gång. Bakom anmottas
dies de var även äret, det
fanns inget annat att ge
dem. Jag såg aldrig några
flaskor på den tiden. På
byggats matten till späd-
barnen. De kunde också
få socker och vatten. De
lindades ändå mer. Det
är beaktat, när man tänker
på det. Vi hade ingen
barnmams. Jag kommer
inte ihåg några barn,
som hade det. En skinnad
vad det gäller späd-
barn är, att de låg i kassa
så länge de kunde, och

sin hos min och far.

Jag lämnade minns, att de
samt igår bekväm i en annan
vid bussen. Det skulle
des att bli hälsat. När
de fick något i ägar, hjälpte
de en släpsten för i up-
skott, så de kunde se
den i egenhet, så spåren
den kunnat och dröj ut smu-
ren. Så bläste man ge-
nast lastbilen för tyg-
bläst. Det gjordes jag ofta,
eftersom jag är såldags-
barn. Jag kan varit med
om att skiva bort kor-
nman, genom att fäsa
finjust baklänges kunnat

kvinnorna och samtidigt
känna baklänges. När man
har till "man är ingen",
skulle man spotta en gång,
nästa gång skulle man
spotta två gånger och ris-
ta gången till. - Jag har
något tagit bort väntan
genom att sminka med
en fläckborste, och sedan
hålla bort idén. Jag tror,
att väntarna försinner
genom när ännu i fläck-
borsten. - Om barnen hade
nått slags sjukdom, sa
de att det var "mult", och
så brukade de än det
na och än det andra.

Om barnet hade navelbräck,
skulle det lyftas ut och in-
gussas färdigt en söndag
och en torsdag.

Min bror hade stups-
sjukan. Jag låg i samma
bäng och så att det var
helt milt när han, som
blev ändå inte smittad.
Stupsjukan är mycket värre
än difteri. Min bror var
när döda än; han blev
färdig igen.

Det fanns inga andra
barnsjukhus än sjön.
Annars fick man ta en
sig. Det fanns inget barnhus
i Brantvik.

Vi hade inga kanner.
Vår hund, som heter Puck,
tog dem. Och så hade vi
katter. Annars några hade
vi inte heller, kanske
nått lappa när, gång.

Men städade varje dag,
sedan vi kläddat. Annars
städade han, när han hade
tid. Vi använde skum-
buret, såga om tida. Det
hade vi till tvätten och vi.
Sedan han ju Ladis, men
jag minns inte, om det
var så länge jag var hem-
ma.

Men hade tvätten i
det så kallade köket. Så

bankade han vid brunnen,
men det fanns vatten, men
när skedde han i sjön.
Jag kan inte precis säga,
men ofta det var frukt.

Man fick ju träna, när det
var smutigt. Man bröste
inte ut alla dessa grästran-
dar, utan hängde trästen
på häckarna och gäddor-
gäddarna. Det gjordes mer,
och det gjordes nog de
flesta.